

Open Forum

Rechten van
minderjarigen en sport

KINDERRECHTENCOALITIE
VLAANDEREN

13 februari 2004

INHOUD

Inhoud	2
Programma Open Forum 'Rechten van Minderjarigen en Sport'	3
Inleiding	4
1. Een plaats voor buurtsport in de gemeente	7
2. Sport & Rechten van de minderjarige	13
3. Aanbevelingen van de Kinderrechtencoalitie	15
Nuttige Informatie en Links	20
De Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw	22

PROGRAMMA OPEN FORUM

'RECHTEN VAN MINDERJARIGEN EN SPORT'

- 14.00h: Welkomstwoord door de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw
- 14.10h: Inleiding door **Jef Geboers** en **Didier Reynaert**, coördinator en medewerker Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw
- 14.20h: Sportparticipatie door jongeren: een stand van zaken door **Dhr. André Van Lierde** hoofd van de afdeling Sportpromotie en Inspectie **Bloso**
- 14.50: Topsportbeoefening door minderjarigen: toelichting door **Hans Verbruggen**, Administratief coördinator Sporta-Federatie en hoofdredacteur Sporta-magazine
- 15.20h: Sportparticipatie door sportkansarme jongeren: toelichting bij het project Buurtsport door **Pascal De Maesschalck** coördinator BuurtSport bij het **Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw (ISB)**
- 15.50h: Het statuut van de minderjarige sportbeoefenaar naar nationale en internationale regelgeving door **Prof. Blanpain, Katholieke Universiteit Leuven.**
- 16.20h: Pauze
- 16.30h: Vragen en discussie

INLEIDING

Aanleiding

2004 belooft een bewogen sportjaar te worden. Met de Olympische Spelen en de Paralympics in Athene en het Europees Kampioenschap voetbal in Portugal in het vooruitzicht besloot de Europese Unie 2004 uit te roepen tot het **Europees Jaar van Opvoeding door Sport**. Door sport en educatie zo nadrukkelijk in de picture te zetten wenst de Europese Unie bruggen te bouwen tussen de sportwereld enerzijds en de onderwijswereld anderzijds, om op die manier de belangrijke rol die sport speelt in het onderwijs, in de persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling en in de strijd tegen sociale uitsluiting en discriminatie te versterken.

Het **maatschappelijke belang van sport** is de laatste jaren inderdaad sterk toegenomen. Naast de evidente **fysieke en psychische betekenis** van sport (sport als positieve invloed op de gezondheid, sport als uitlaatklep, sport als ontspanning...) wordt aan sportbeoefening ook hoe langer hoe meer een **sociale en politieke betekenis** toegekend: sport als middel tot integratie van bepaalde achtergestelde klassen, sport tot het verwerven van een zekere status en prestige, sport als bevordering voor de democratie, en zelfs sport als instrument voor duurzame ontwikkeling. Daarnaast heeft sport ook een uiterst **commerciële doelstelling** gekregen, waarbij het educatieve en psychosociale aspect van sport vaak wordt bedreigd.

Ook t.a.v. kinderen en jongeren is sport en sportbeoefening geëvolueerd naar een waardevol en essentieel domein van het dagelijks leven en een zinvolle vrijetijdsbesteding. De **sportparticipatie van jongeren** is de laatste jaren aanzienlijk gestegen. Steeds meer jongeren beoefenen een of andere sport, al dan niet in clubverband. Toch dreigen bepaalde maatschappelijk kwetsbare groepen van jongeren uit de boot te vallen (minderjarigen met een handicap, allochtone jongeren). Het **Sport voor Allen-Beleid** tracht door het opzetten van een aantal concrete projecten hierop een antwoord te geven, waarbij de school vaak een prominente plaats wordt toebedeeld (bvb. Contract Jeugdsport, project 'flexibele opdracht voor leerkracht lichamelijke opvoeding', Buurtsport).

Naast het verbreden van sportparticipatie voor jongeren ligt een andere uitdaging zonder twijfel in de **kwaliteit van de jeugdsport**. Het gebrek aan pedagogische begeleiding in de sportclubs, de deelname van jongeren aan het clubbeleid, medische begeleiding, de rol van de ouders,... zijn slechts een aantal knelpunten in het kwaliteitsbeleid van de Vlaamse

Jeugdsport. Ook de sterke nadruk op het competitieaspect en de commercialisering van de jeugdsport met excessen als middelenmisbruik en de evolutie naar jonge topsporters doen de roep naar een beter en sterker juridische positie van de minderjarige sportbeoefenaar toenemen. Ook de aanneming van het V.N.-Verdrag inzake de Rechten van het Kind met in zijn zog de maatschappelijke evolutie in de richting van de erkenning van de minderjarige als drager van rechten betekende zonder twijfel een fundamentele ommezwaai in de visie op jeugdsport.

Het V.N.-Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Grofweg geschetst stelt het V.N.-Verdrag inzake de Rechten van het Kind verdragsstaten bij deze Conventie voor drie taken.

Vooreerst dient een sportbeleid dat gericht is op kinderen en jongeren het recht **OP** sport te garanderen. **Artikel 31** van het V.N.-Verdrag stelt immers dat *"De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven"*. Sport valt zonder twijfel onder de noemer **"spel en recreatieve bezigheden"**. In het licht van **artikel 2** van het V.N.-Verdrag inzake de Rechten van het Kind, het zogenaamde non-discriminatiebeginsel, dient in het Jeugdsportbeleid bijzondere aandacht te worden geschonken aan gelijke kansen m.b.t. de deelname aan sport. Armoede, etnisch-culturele afkomst, handicap,... zijn zonder twijfel obstakels in de uitoefening van artikel 31 door kinderen.

Ten tweede dient de sport ook alle rechten erkend in het V.N.-Verdrag te respecteren. Rechten van minderjarigen **IN** de sport biedt perspectieven om de relatie minderjarige sportbeoefenaar-sportclub of sportbeoefenaar-sportopleider te regelen in de richting van een volwaardig respect voor de minderjarige sportbeoefenaar.

Artikel 12 van het V.N.-Verdrag inzake de Rechten van het Kind bepaald dat kinderen het recht hebben hun eigen mening te vormen en die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die hen aanbelangen. Hieraan moet passend belang worden gehecht. Dit betekent o.a. dat minderjarigen betrokken moeten worden bij de organisatie van de activiteiten in de sportclub en rekening dient te worden gehouden met wat minderjarigen belangrijk vinden.

Artikel 32 m.b.t. kinderarbeid beschermt de minderjarige tegen het verrichten van werk dat schadelijk kan zijn voor *" (...) de gezondheid of de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke of maatschappelijke ontwikkeling van het kind."* Medische begeleiding, het aangaan van contracten en de vroegtijdige specialisatie in een welbepaalde sporttak zijn aspecten die in het licht van dit artikel dienen te worden geregeld.

De bescherming van kinderen tegen het illegale gebruik van verdovende middelen en psychotrope stoffen wordt bepaald in **artikel 33**. M.a.w., doping is uit den boze!

De vrijheid van overgang van de ene sportclub naar de andere kan worden afgeleid uit **artikel 35** dat ontvoering of de verkoop van of de handel in kinderen voor welk doel ook of in welke vorm ook verbiedt. Dit kan ook worden afgeleid uit **artikel 15** van het Verdrag m.b.t. de vrijheid van vereniging.

Als gevolg van **artikel 42** zijn staten bij het V.N-Verdrag inzake de Rechten van het Kind gebonden de beginselen en bepalingen van het Verdrag algemeen bekend te maken aan kinderen en volwassenen. Principes als respect voor de medemens, fair-play en respect voor mensen- en kinderrechten behoren dan ook tot de taken van de sport. M.a.w., rechten van minderjarigen **DOOR** sport.

Open Forum "Rechten van minderjarigen en Sport"

De recente ontwikkelingen op het vlak van sportbeoefening door minderjarigen vormen de focus van het Open Forum "Rechten van minderjarigen en Sport". Hoe staat het nu effectief met de sportparticipatie van onze jeugd? Hoe kunnen we bepaalde groepen kansarme jongeren hun deelname aan sportactiviteiten verhogen? In hoeverre biedt het juridisch kader m.b.t. het statuut van de minderjarige sportbeoefenaar nog een afdoend antwoord op recente ontwikkelingen? In welke mate is er aandacht voor rechten van minderjarigen in de opleiding van sportbegeleiders? Wat is het aandeel van de minderjarige sporter in het bestuur van de sportvereniging?... Deze en andere vragen zijn rode draad doorheen het Open Forum "Rechten van minderjarigen en Sport". Met de zoektocht naar een antwoord op deze vragen hoopt de Kinderrechtencoalitie bij te dragen tot een groter respect voor rechten van minderjarigen en sport.

1. EEN PLAATS VOOR BUURTSPOORT IN DE GEMEENTE

Pascal De Maesschalck

Het BuurtSportverhaal begint waar het Buurtbalverhaal eindigt. Eind 2000 besliste de Koning Boudewijnstichting (KBS) om met het project Buurtbal te stoppen. Op het slotcongres was de algemene conclusie dat het project te waardevol was om te laten verdwijnen. Op dat moment waren 57 Vlaamse gemeenten actief bezig met BuurtSport.

Vanuit de Vlaamse Gemeenschap besliste men om in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verder te gaan met BuurtSport. De Vereniging voor Vlaamse jeugddiensten en -consulenten (VVJ) en het Vlaamse Instituut voor Sportbeheer en recreatiebeleid vzw (ISB) verzorgden de praktische invulling toen de KBS het project financierde. Het buurtbalsecretariaat was gevestigd in de kantoren van VVJ.

Ook in de structuur met de Vlaamse Gemeenschap als financier, blijven ISB en VVJ de inhoud bewaken en sturen. Het secretariaat verhuisde naar de Plezantstraat 266 te Sint-Niklaas waar het ISB gehuisvest is.

Eind 2002 werd een uitgebreide vragenlijst rondgestuurd naar alle Buurtbalgemeenten van weleer en naar BuurtSportgemeenten waar we weet van hadden. De vragenlijst werd rechtstreeks gericht aan de lokale organisatoren.

Daarnaast werd een kleine vragenlijst rondgestuurd naar de overige Vlaamse steden en gemeenten. Als uit de antwoorden kon opgemaakt worden dat er laagdrempelige sportinitiatieven op het niveau van de buurt geprogrammeerd waren, werd vanuit het secretariaat contact opgenomen om de gevraagde gegevens van de uitgebreide vragenlijst verder aan te vullen.

Buurtbal werd BuurtSport: een stand van zaken

Zoals reeds aangegeven stopte de campagne Buurtbal op het moment dat 57 gemeenten activiteiten organiseerden.

Uit de antwoorden op de vragenlijst van december 2002 mocht blijken dat er 76 gemeenten activiteiten organiseerden die te plaatsen waren onder de noemer BuurtSport.

Als we de gegevens nader bekijken zien we dat van de 57 Buurtbalgemeenten er 16 afhaakten; daartegenover staat dat 35 'nieuwe' gemeenten zich konden vinden in het concept BuurtSport.

Er zijn een aantal mogelijke verklaringen voor het kwantitatieve succes:

- 'Bal werd Sport' waardoor een breder gamma activiteit kon geprogrammeerd worden. Niet iedereen werd gediend met uitsluitend

balsporten. Bij de campagne Buurtbal werden weinig, te weinig meisjes bereikt. Het succes van 'nieuwe' activiteiten als 'dans' en 'gevechtssporten' wijzen erop dat het makkelijker wordt om een aanbod te voorzien voor meisjes.

- De campagne wordt nu gevoerd onder de vlag van de Vlaamse overheid. Misschien heeft dit meer impact dan de Koning Boudewijnstichting.
- Het secretariaat BuurtSport vindt onderdak bij het ISB. De correspondentie verloopt via ISB en wordt vanuit het secretariaat handig gebruik gemaakt van de informatiekkanalen die het ISB aanreikt. De (h)erkenning van sportdiensten naar het project toe verloopt vlot.
- Wellicht is het de synergie van bovengenoemde verklaringen en zijn er nog andere oorzaken te duiden.

We moeten ons ook niet blindstaren op de kwantitatieve gegevens. Beter is het een kwaliteitsverbetering als objectief te nemen.

Indeling BuurtSportgemeenten op basis van inwonertal

Het leek ons interessant om na te gaan hoe de BuurtSportgemeenten eruit zien, wat ze gemeenschappelijk hebben.

Vlaanderen telt 308 steden en gemeenten, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 19. Als je deze gemeenten indeelt op basis van inwonertal valt vast te stellen dat 70% van de gemeenten in Vlaanderen minder dan 20000 inwoners telt. Het zou te verwachten zijn dat 70% van de BuurtSportgemeenten minder dan 20000 inwoners telt.

De realiteit is slechts 42% van de BuurtSportgemeenten minder dan 20000 inwoners tellen. Anders gezegd: BuurtSport komt meer voor in grote steden. Een aantal mogelijke verklaringen hiervoor zijn:

- Er is een gebrek aan sportinfrastructuur. In grootsteden manifesteert dit probleem meer dan in kleine gemeenten.
- Kinderen, jongeren hebben nood aan en recht op beweging. Uit de KLIKSONS-bevragingsmethode blijkt dat kinderen en jongeren willen spelen en bewegen, maar dat dit niet altijd haalbaar is omdat er te weinig bespeelbare plaatsen zijn die voldoen aan de noden en behoeften van de spelende jeugd.
- In grootsteden is er meer nood aan sociale projecten als BuurtSport omdat de samenleving er complexer is, met veel mensen op weinig ruimte.
- Er is in grootsteden enige traditie met BuurtSport. BuurtSport groeide immers uit 'straatvoetbal', een initiatief dat destijds genomen werd door de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB) en de Vlaamse Vereniging van Jeugddiensten en -consulenten (VVJ).

Een overzicht per provincie

Hoe zit het met de geografische spreiding van BuurtSportgemeenten? We bekeken de situatie per provincie. Dan zien we dat Limburgse gemeenten procentueel gezien meer BuurtSportactiviteiten organiseren in vergelijking met de overige Vlaamse provincies en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Over de andere provincies en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan gezegd worden dat de participatie van gemeentes aan BuurtSport rond de 20 - 25% schommelt van het totaal aantal steden en gemeenten per provincie. Op basis van deze gegevens is Limburg de BuurtSportiefste gemeenten.

Indeling naar modellen: participatie, doelgroep, integraal

Marc Theeboom verduidelijkte in zijn uiteenzetting dat initiatieven met betrekking tot laagdrempelig sporten op het niveau van de buurt kunnen ingedeeld worden in een aantal modellen.

In het participatiemodel is sporten het doel op zich en staan de activiteiten open voor iedereen. Is sporten niet alleen het doel, maar ook een middel ter welzijnsbevordering, dan spreken we van doelgroepenmodellen. Als sport enkel een middel is waarbij het vooral gericht is op problematische jongeren dan wordt over het integraliteits- of vernieuwingsmodel gesproken.

De indeling in de drie categorieën haalde Theeboom uit Nederland. In België werd nog geen onderzoek verricht. Het leek ons zeer interessant om na te gaan hoe de Vlaamse BuurtSportmodellen ingepast kunnen worden in de in Nederland beschreven typologie.

We vroegen naar uitgebreide contactinfo van de organiserende instantie. Samen met de verkregen gegevens over de activiteiten zijn we in staat uitspraak te doen over welk model de BuurtSportgemeente dekt. Zo is het te verwachten dat als een welzijnsorganisatie BuurtSport organiseert, sport niet enkel het doel is maar ook een middel. Indien een lokale sportdienst activiteiten plant die passen in de definitie van BuurtSport, is dit niet noodzakelijk zo. Een gemeentelijke sportdienst heeft andere objectieven, zoals het promoten van sport bij de brede lagen van de bevolking.

Het participatiemodel komt het meest voor. In 65,82% van de gevallen is het de bedoeling aan sport te doen. In de andere gevallen is het de bedoeling vanuit sport het welzijn te bevorderen, waarvan 3,80% de methodiek van BuurtSport gebruikt wordt om enkel met probleemjongeren aan de slag te gaan waardoor ze ingedeeld kunnen worden in het integratiemodel.

Modellen uitgesplitst op basis van inwonertal

Elke BuurtSportgemeente werd ingedeeld in één van de drie modellen. We wilden graag weten of er een verband bestond tussen de grootte van een

gemeente, op basis van inwonertal, en het BuurtSportmodel waarin het ingedeeld werd.

BuurtSportactiviteiten in gemeenten met minder dan 10000 inwoners behoren in alle gevallen tot het participatiemodel. Bij steden met meer dan 50000 inwoners is het doelgroepenmodel het sterkst vertegenwoordigd met 50%. Reken daarbij dat 17% van de werkingen kan ondergebracht worden in het integratiemodel en je kan de conclusie trekken dat in grote steden het belang van sport als middel, en niet alleen als doel, groot is. Een mogelijke verklaring hiervoor kreeg u reeds bij de uitsplitsing van BuurtSportprojecten op basis van inwonertal.

Frequentie van de activiteiten

Er is nogal wat verschil in de benadering van BuurtSport op organisatorisch vlak. In de ene gemeente worden wekelijks activiteiten georganiseerd, in de andere beperkt het zich tot een jaarlijks evenement. We typeerden de frequentie van de BuurtSportactiviteiten in 4 categorieën op basis van de activiteitenlijst die we ontvingen.

Evenement: eenmalig, één keer per jaar.

Onregelmatig: zonder duidelijk schema

Regelmaat: met een duidelijk schema

Vakantie: aanbod uitsluitend tijdens vakantieperiodes

Het vakantieaanbod valt eigenlijk onder werking met een duidelijk regelmatig schema, maar we vonden het voldoende specifiek om apart te vermelden. Als we 'vakantiewerking' en 'regelmaat' samen tellen, stellen we vast dat 73% van de BuurtSportwerkingen op regelmatige basis activiteiten programmeert. Hieruit kunnen we, met de nodige voorzichtigheid, afleiden dat de nodige structuur is aangebracht.

In de inleiding werd kort de ontstaansgeschiedenis van BuurtSport geschetst. Het groeide uit Buurtbal waarbij enkel de populaire balsporten basketbal en voetbal, en in mindere mate volleybal, aan bod kwamen. Uit het programma van de BuurtSportactiviteiten blijkt dat voetbal nog steeds BuurtSport nummer één is. Liefst 66 gemeenten hebben voetbal in het programma opgenomen. Basketbal is nummer twee. Dans is de populairste 'nieuwe' BuurtSport, het gaat dan vooral om hiphop en r&b. Opvallend is dat ook gevechtssporten goed scoort. Dat de keuze om -bal te verruimen naar alle sporten de juiste is, mag blijken uit het feit dat niet minder dan 20 sporten geprogrammeerd staan.

Wie organiseert?

"Tot op heden niet haalbaar wegens een personeelstekort op de sportdienst"

In het kader van 'beter openbaar bestuur' wordt het geïntegreerd werken gepromoot. BuurtSport is een ideaal project om tussen verschillende gemeentelijke diensten samen te werken. Het project is namelijk niet de zaak van één dienst, maar van meerdere.

In 46 van de 76 projecten wordt evenwel niet samengewerkt. Van die 46 projecten komt het 32 keer voor dat een sportdienst solo gaat. In 70% van de projecten neemt de sportdienst mee verantwoordelijkheid.

Naast de sportdiensten zijn het vooral de jeugddiensten die met BuurtSport aan de slag gaan. Jeugddienst is (mede)organisator in 26 gevallen.

Het valt op dat in slechts 4 gevallen een sportclub meewerkt aan het lokale BuurtSportproject. Scholen werden helemaal niet opgegeven bij de partners. Nochtans konden we vaststellen dat in een aantal gevallen gebruik gemaakt wordt van de sportinfrastructuur van scholen. Ook technische diensten en groendiensten werden niet opgegeven als partners. Nochtans voeren zij in heel wat gemeenten werkjes uit op de gebruikte terreintjes die de kwaliteit van het aanbod verhogen. Blijkbaar werden onder 'partners' enkel zij vermeld die inhoudelijke inbreng hebben.

Bij het nader beschouwen van de gegevens over de lokale samenwerking kon opgemaakt worden dat in de provincie Limburg slechts 37,5% van de organiserende instanties inhoudelijk alleen werkt. In de andere gevallen wordt samengewerkt tussen verschillende diensten. Hieruit mogen we besluiten dat BuurtSport het breedst vertakt is en structureel steviger staat in vergelijking met de overige Vlaamse provincies. In de provincie Antwerpen bijvoorbeeld wordt slechts in 27% sprake van structureel overleg in het kader van het lokaal project.

Tot slot geven we nog een aantal bedenkingen die we ons maakten bij de verwerking van de gegevens:

- De resultaten die we nu kunnen voorleggen, moeten nog verder verfijnd worden. Zo is de indeling naar modellen overgenomen vanuit Nederland misschien niet toereikend om de situatie in Vlaanderen volledig te vatten. Er moet dus onderzocht worden of een andere indeling niet meer zin heeft.
- 'BuurtSport' als begrip moet duidelijker afgebakend worden. De vlag dekt wel zeer veel lading waardoor er verschillende betekenissen gegeven worden aan het concept.
- Er wordt vrij veel met BuurtSport geëxperimenteerd. Sommige organisatoren beschouwen het als hun taak, andere geloven in het project en nemen het bij hun pakket als extra-taak.
- Het viel op dat netwerking nog te weinig geïntegreerd is, terwijl net BuurtSport zich uitstekend leent om tussen verschillende partijen samen te werken.
- Het loont zeker de moeite om in detail te bekijken waarom traditionele BuurtSportgemeenten BuurtSport verankerd hebben in het lokale beleid en hoe ze dat verwezenlijkt hebben.

- Uit de vragenlijst mag blijken dat een vormings- en opleidingscyclus zich opdringt voor vrijwilligers én professionelen.
- Hoe bestaande projecten ombuigen ...

2. SPORT & RECHTEN VAN DE MINDERJARIGE

Roger Blanpain

ORGANISATIE VAN DE SPORT

- Monopolie = wereldkartel
- Overgang = toelating
- Mensenhandel
- Autonomie van de sport
- Fundamentele rechtsbeginselen
 - Vrijheid van vereniging
 - Vrijheid van arbeid
 - Mens is geen koopwaar
 - Privacy
 - Eerlijk en billijk proces

VLAAMS DECREET 1996

- Toepassingsgebied
 - Liefhebbers
 - Zelfstandigen
 - Werknemers –7553 Euro bruto per jaar
- Beginselen
 - Lid van de club
 - Rechten & plichten
 - Informatie (schriftelijk)
- Reglementen
- Verzekeringsovereenkomsten
- Minderjarige
 - Ouder of voogd: mee ondertekenen

VLAAMS DECREET 1996

- Vrijheidsregeling
 - Jaarlijkse beëindiging
 - Per post aangetekend: bepaalde periode
 - Vrij aansluiten bij een andere vereniging
 - Geen vergoeding naar aanleiding overgang
 - Concurrentiebeding is verboden
- Lidgeld: redelijk
- Tuchtrect: eerlijk en billijk proces
 - Onafhankelijkheid

- Openbaarheid
- Leeftijd
- Tegensprekelijk
- Arbitrage: op voorhand - nietig

FRANSE GEMEENSCHAP

26 april 1999

- Informatie
 - Rechten en plichten
 - Tuchtmaatregelen
- Overgang
 - Jaarlijks: overgangperiode 30 dagen
 - Vergoeding: effectieve kosten

MINDERJARIGE WERKNEMER

- 7553 Euro bruto per jaar
 - Wet 3 juli 1978 – arbeidsovereenkomsten
 - Decreet is van toepassing
 - Vrijheid
 - Als overeenkomst langer is dan 1 jaar = decreet niet van toepassing
- + 7553 Euro bruto per jaar
 - Wet 3 juli 1978 – arbeidsovereenkomsten
 - Wet 24 Februari 1978 – betaalde sportbeoefenaar
 - Arbeidsovereenkomsten van 5 jaar maximum. Koop en verkoop. Mensenhandel.

QUO VADIS?

- Geldwolven blijven toeslaan. Politiek gesteund.
- Beroeps= verkoop is een schande
- Minderjarigen: voorstellen om ook in Vlaanderen opnieuw een opleidingsvergoeding in te voeren.
 - Denys en Keulen. Opletten geblazen.
 - Alternatieve voorstellen.

3. AANBEVELINGEN VAN DE KINDERRECHTENCOALITIE

Het **maatschappelijke belang van sport** is de laatste jaren sterk toegenomen. Naast de evidente **fysieke en psychische betekenis** van sport (sport als positieve invloed op de gezondheid, sport als uitlaatklep, sport als ontspanning...) wordt aan sportbeoefening ook hoe langer hoe meer een **sociale en politieke betekenis** toegekend: sport als middel tot integratie van bepaalde achtergestelde klassen, sport tot het verwerven van een zekere status en prestige, sport als bevordering voor de democratie, en zelfs sport als instrument voor duurzame ontwikkeling. Daarnaast heeft sport ook een uiterst **commerciële doelstelling** gekregen, waarbij het educatieve en psychosociale aspect van sport vaak wordt bedreigd.

Ook t.a.v. kinderen en jongeren is sport en sportbeoefening geëvolueerd naar een waardevol en essentieel domein van het dagelijks leven en een zinvolle vrijetijdsbesteding. De **sportparticipatie van jongeren** is de laatste jaren aanzienlijk gestegen. Steeds meer jongeren beoefenen een of andere sport, al dan niet in clubverband. Toch dreigen bepaalde maatschappelijk kwetsbare groepen van jongeren uit de boot te vallen (minderjarigen met een handicap, allochtone jongeren enz.). Het **Sport voor Allen-Beleid** tracht door het opzetten van een aantal concrete projecten hierop een antwoord te geven, waarbij de school vaak een prominente plaats wordt toebedeeld (bvb. Contract Jeugdsport, project 'flexibele opdracht voor leerkracht lichamelijke opvoeding', Buurtsport).

Naast het verbreden van sportparticipatie voor jongeren ligt een andere uitdaging zonder twijfel in de **kwaliteit van de jeugdsport**. Het gebrek aan pedagogische begeleiding in de sportclubs, de deelname van jongeren aan het clubbeleid, medische begeleiding, de rol van de ouders,... zijn slechts een aantal knelpunten in het kwaliteitsbeleid van de Vlaamse Jeugdsport. Ook de sterke nadruk op het competitieaspect en de commercialisering van de jeugdsport met excessen als middelenmisbruik en de evolutie naar jonge topsporters doen de roep naar een beter en sterker juridische positie van de minderjarige sportbeoefenaar toenemen. Ook de aanname van het V.N.-Verdrag inzake de Rechten van het Kind met in zijn zog de maatschappelijke evolutie in de richting van de erkenning van de minderjarige als drager van rechten betekende zonder twijfel een fundamentele ommezwaai in de visie op jeugdsport.

Grofweg geschetst stelt het V.N.-Verdrag inzake de Rechten van het Kind verdragsstaten bij deze Conventie voor drie taken:

1. Recht OP sport

2. Recht IN Sport

3. Recht DOOR Sport

1. Recht OP Sport

Vooreerst dient een sportbeleid dat gericht is op kinderen en jongeren het recht **OP** sport te garanderen, overeenkomstig **artikel 31 IVRK**. In het licht van **artikel 2** van het V.N-Verdrag inzake de Rechten van het Kind, het zogenaamde non-discriminatiebeginsel, dient in het Jeugdsportbeleid bijzondere aandacht te worden geschonken aan gelijke kansen m.b.t. de deelname aan sport. Armoede, etnisch-culturele afkomst, handicap,... zijn obstakels in de sportbeoefening door kinderen.

De Kinderrechtencoalitie beklemtoont dat sportbeoefening vanuit een kinderrechtensperspectief in eerste instantie een vorm van vrijetijdsbesteding is, passend bij de leeftijd van het kind. Aandacht dient dan ook primair te gaan naar het recreatieve aspect van sport, eerder dan naar commerciële doelstellingen of competitieve aspecten die de gezondheid van de sportende jongeren in gevaar brengt. In die zin dient topsportbeoefening op jonge leeftijd dan ook vermeden te worden, net als de specialisatie in 1 bepaalde sporttak.

Uit cijfermateriaal blijkt dat jongeren uit het Algemeen Secundair Onderwijs veel meer aan sport doen dan jongeren uit het Beroeps Secundair Onderwijs en Technisch Secundair Onderwijs (respectievelijk 93,1%, 77,1% en 85,3%¹). Ook wat betreft deelname aan sport via sportclubs of in schoolverband blijken deze groepen sneller uit de boot te vallen.

De Kinderrechtencoalitie dringt daarom aan om sport toegankelijk te maken voor àlle kinderen en jongeren om zo de sportparticipatie van achtergestelde groepen te vergroten, voornamelijk allochtone jongeren, maatschappelijk kwetsbare jongeren, en leerlingen uit het technisch en beroepsonderwijs. In het kader van het "Sport voor Allen"-beleid van de Vlaamse overheid, waarin tot doel gesteld wordt zoveel mogelijk jongeren in Vlaanderen zo regelmatig mogelijk te laten sporten, moet de fysieke, financiële en culturele toegankelijkheid om sport te beoefenen verbeterd worden.

Hierbij moet aandacht worden besteed aan een inclusief sportbeleid waarbij àlle jongeren, ongeacht welk discriminatiecriterium ook, de kans krijgen om deel te nemen aan sportbeoefening binnen het bestaande aanbod van recreatief sporten, van sportclubs of van bestaande sportsamenwerkingsverbanden ("good practices" hierbij

¹ Scheerder, J., Dehaese, J. & Vanreusel, B., Jeugdsport. De sportdeelname van jongeren in Vlaanderen in 2000 tabellen en grafieken, Uitgeverij Lannoo, 2003.

zijn bijvoorbeeld het project Stichting Vlaamse Schoolsport², Jeugdsportcontract³ en Buurtsport⁴).

2. Rechten IN de Sport

Sport dient ook alle rechten erkend in het V.N-Verdrag te respecteren. Rechten van minderjarigen **IN** de sport biedt perspectieven om de relatie minderjarige sportbeoefenaar-sportclub of sportbeoefenaar-sportbegeleider te regelen in de richting van een volwaardig respect voor de minderjarige sportbeoefenaar.

Artikel 12 van het V.N-Verdrag inzake de Rechten van het Kind bepaald dat kinderen het recht hebben hun eigen mening te vormen en die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die hen aanbelangen. Hieraan moet passend belang worden gehecht.

De Rechten van minderjarigen in de sport worden in Vlaanderen voornamelijk geregeld door het **Decreet tot vaststelling van het statuut van de niet-professionele sportbeoefenaar** van 24 juli 1996⁵.

Wat betreft de toepassing van artikel 12 IVRK m.b.t. de deelname aan de uitbouw van het sportbeleid en deelname aan bijvoorbeeld het clubbeleid blijft dit decreet echter stil. Nochtans blijkt dat slecht 6% van de bestuursleden van sportclubs jonger zijn dan 25 jaar.

De Kinderrechtencoalitie pleit daarom om minderjarige sportbeoefenaars te betrekken en kansen te bieden tot een volwaardige participatie in alle aspecten die het clubbeleid van de desbetreffende club waar de minderjarige sporter lid van is. De oprichting van jongerencomités binnen het club met deelname aan het clubbestuur is hierbij een mogelijkheid om de deelname van jongeren te bevorderen.

² De Stichting Vlaamse Schoolsport voert een schoolsportbeleid dat erop gericht is alle leerlingen, ongeacht hun bekwaamheid of geaardheid, meer en kwaliteitsvolle sportkansen te bieden. SVS richt zich tot alle schoolgaande jongeren uit het basisonderwijs en het secundair en buitengewoon onderwijs, zowel tot de sportief getalenteerde, de jongere die reeds actief in een sportclub is, als tot de minder of niet-sportieve leerling.

³ Via het project "Contract Jeugdsport" het sluiten van lokale samenwerkingscontracten tussen de scholen, de sportclubs en de gemeentelijke overheid, wordt getracht de sportparticipatie van niet- of weinig sportende jongeren te verhogen en de lokale actoren te responsabiliseren.

⁴ BuurtSport wil kinderen en jongeren terug aan het spelen krijgen in de buurt. Het project streeft daarbij naar kinderen en jongeren te oriënteren naar het georganiseerd clubverband.

⁵ Echter, wanneer de minderjarige sporter een arbeidsovereenkomst aangaat met een duur van meer dan 1 jaar is het decreet niet van toepassing. In dit geval gelden de bepalingen van de wet van 3 juli 1987 op de arbeidsovereenkomsten, met als cumulatieve voorwaarde dat de minderjarige onder zijn contract op jaarbasis bruto meer 7553 € verdient.

Artikel 32 m.b.t. kinderarbeid beschermt de minderjarige tegen het verrichten van werk dat schadelijk kan zijn voor " (...) *de gezondheid of de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke of maatschappelijke ontwikkeling van het kind.*"

De Kinderrechtencoalitie wijst nogmaals op het belang van sporten als recreatieve bezigheid. Het aangaan van contracten en de vroegtijdige specialisatie in een welbepaalde sporttak zijn aspecten die in het licht van dit artikel zonder meer ernstige gevaren inhouden voor de ontwikkeling van het kind, niet alleen op het vlak van gezondheid.

De vrijheid van overgang van de ene sportclub naar de andere kan worden afgeleid uit **artikel 35** dat ontvoering of de verkoop van of de handel in kinderen voor welk doel ook of in welke vorm ook verbiedt. Dit kan ook worden afgeleid uit **artikel 15** van het Verdrag m.b.t. de vrijheid van vereniging.

De Kinderrechtencoalitie pleit uitdrukkelijk voor het behoud van de huidige regeling zoals die is bepaald in het Decreet tot vaststelling van het statuut van de niet-professionele sportbeoefenaar van 24 juli 1996.

Dit neemt niet weg dat de Kinderrechtencoalitie de nood erkent voor een betere ondersteuning van de jeugdopleidingen, zowel financieel, organisatorisch als pedagogisch. Echter, de Kinderrechtencoalitie pleit voor alternatieve voorstellen die het recht op vrije overgang van de ene club naar de andere erkent voor de minderjarige. In die zin zou er kunnen gedacht worden in de richting van "mutualisering" van de jeugdopleiding, waarbij bijvoorbeeld binnen sportfederaties een fonds wordt aangelegd waarop individuele clubs beroep kunnen doen, afhankelijk van een aantal voorwaarden zoals bepaalde kwaliteitseisen.

Een heikel punt binnen het sportaanbod naar kinderen en jongeren is zonder twijfel de kwaliteit van jeugdsportbegeleiders binnen de jeugdopleidingen. Vaak gaat het om niet-gediplomeerde vrijwilligers die ondanks goede bedoelingen het pedagogische aspect van sportbeoefening onvoldoende erkennen.

De Kinderrechtencoalitie pleit daarom om voor een betere scholing voor jeugdsportbegeleiders. Dit zou als een van de kwaliteitscriteria kunnen gelden om beroep te kunnen doen op een financiële tegemoetkoming van het fonds voor de jeugdopleidingen.

De Kinderrechtencoalitie pleit ervoor nauwer toe te zien op de effectieve toepassing van het Decreet tot vaststelling van het statuut van de niet-professionele sportbeoefenaar. Zo bepaald dit decreet onder meer dat de overeenkomst tussen een minderjarige

sportbeoefenaar en een sportclub mede ondertekend dient te worden door de wettige vertegenwoordiger van de minderjarige. Jammer genoeg wordt hier vaak nog geen navolging aan gegeven.

Daarnaast dient overeenkomstig hetzelfde decreet de minderjarige sportbeoefenaar geïnformeerd te worden over de bepalingen van het decreet, inzonderheid over de vrijheidsregeling, en de reglementen van de desbetreffende sportfederatie. Deze informatie moet aangepast zijn aan de leeftijd en maturiteit van de minderjarige.

Hoewel ten gevolge het Decreet tot vaststelling van het statuut van de niet-professionele sportbeoefenaar en het Decreet inzake Medisch verantwoord sporten enige duidelijkheid is geschapen omtrent de rechtspositie van de minderjarige sporter zijn beide instrumenten tevens bron van grote onduidelijkheid inzake de toepassing van de tuchtregeling, bevat in beide decreten, voor minderjarigen. Immers, de vraag rijst of andere dan de jeugdrechtbank opgerichte organen bevoegd zijn om minderjarigen te straffen (dit terwijl het jeugdrecht een beschermingsideologie hanteert waarbij bescherming van de minderjarige centraal staat en bijgevolg disciplinaire maatregelen als geldboeten onmogelijk worden geacht).

De Kinderrechtencoalitie pleit er uitdrukkelijk voor om klaarheid te scheppen i.v.m. de toepassing van de tuchtregeling, zoals bepaald in het decreet tot vaststelling van het statuut van de niet-professionele sportbeoefenaar en het Decreet inzake Medisch verantwoord sporten. Het lijkt hierbij aangewezen geen apart disciplinair circuit te installeren naast de bevoegdheid van de jeugdrechtbank.

3. Rechten DOOR de Sport

Als gevolg van artikel 42 zijn staten bij het V.N-Verdrag inzake de Rechten van het Kind gebonden de beginselen en bepalingen van het Verdrag algemeen bekend te maken aan kinderen en volwassenen. Principes als respect voor de medemens, fair-play en respect voor mensen- en kinderrechten behoren dan ook tot de taken van de sport. M.a.w., rechten van minderjarigen door sport.

Daarnaast kan sport ook een sociaal-politieke rol spelen door gemeenschappen dichter bij elkaar te brengen en tolerant en respectvol te leren omgaan met elkaar

NUTTIGE INFORMATIE EN LINKS

Literatuur

Blanpain, R., Het statuut van de sportbeoefenaar naar international, Europees, Belgisch en Gemeenschapsrecht, LarcierGent, Brussel, 2002.

David, P., Children's rights and sports. Young athletes and competitive sports: exploit and exploitation, in: The International journal of Children's Rights, 1999.

De Knop, P., Jeugdsportbeleid, Quo Vadis? De noodzaak van kwaliteitszorg, Jan Luiting Fonds, 1998.

Gezinsbond, Gezinsbeleid in Vlaanderen: jongeren en sport, 2000.

Kinderrechtencommissariaat, Hoorzitting rond jeugdopleidingen in de sport, Commissie voor Cultuur, Media en sport, 2003.

Kinderrechtencommissariaat, Topsport in de basisschool. Mevr. M. Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming en dhr. M. Keulen, Vlaams minister van Wonen, Media en Sport, Proefproject van de Gymnastiekfederatie Vlaanderen omtrent topsport in het basisonderwijs, 2003, http://www.kinderrechten.be/IUSR/adviezen/2002-2003_8_Topsport_in_de_basisschool.doc.

Kinderrechtencommissariaat, Deelneming aan wielervedstrijden en -proeven. Advies voor de Commissie voor Cultuur, Media en sport, 2000, http://www.kinderrechten.be/IUSR/adviezen/Adviezen/1999-2000_3_Deelneming_aan_wielervedstrijden_en_proeven.doc.

Maeschalck, J., Je rechten als sportbeoefenaar, Die Keure, 2000.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Afdeling Jeud en Sport, Kroniek 2002. <http://www.wvc.vlaanderen.be/jeugdbeleid/publicaties/download/Kroniek2002.pdf>.

Scheerder, J., Dehaese, J., & Vanreusel, B., Jeugdsport. De sportdeelname van jongeren in Vlaanderen in 2000 tabellen en grafieken, Uitgeverij Lannoo, 2003.

Vlaams Parlement, Decreet tot vaststelling van het statuut van de niet-professionele sportbeoefenaar, 24 juni 1996, <http://212.123.19.141/cgi-bin/toonfiche.exe?nr=5029&tab=2>.

Websites

Commissariaat-generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie (BLOSO) <http://www.bloso.be>

Europees Jaar van Opvoeding door Sport

<http://www.eyes-2004.info/>

Gezondheid.be, de gezondheidssite voor Vlaanderen

http://new.gezondheid.be/index.cfm?fuseaction=art&art_id=1369.

Gezond sporten

<http://www.wvc.vlaanderen.be/gezondsporten/>

Sport-federatie vzw

<http://www.sporta.be>

Steunpunt Sport, Beweging en Gezondheid (SSBG)

<http://www.steunpuntsbg.be/steunpuntSBG.htm>

Sport for development and Peace

<http://www.un.org/themes/sport/>

Vlaamse Sportfederatie

<http://www.vsf-sportlink.be/>

Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw

<http://www.isbvzw.be/>

DE KINDERRECHTENCOALITIE VLAANDEREN VZW

1. Inleiding: Ontstaan en voorgeschiedenis van de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw

In de loop van 1996 werd in de schoot van Defence for Children International (DCI) het initiatief genomen tot oprichting van een Kinderrechtencoalitie. Enkele organisaties die reeds actief waren op het terrein van kinderrechten kwamen regelmatig samen voor overleg, informatie-uitwisseling en nadere kennismaking. De toenmalige Kinderrechtencoalitie stond open voor iedereen die begaan was met kinderrechten: naast de NGO's dus ook privé-personen, (semi-)overheden, parastatalen en academici. Het was netwerking in een zeer eenvoudige vorm die een tijd lang aan de behoeften voldeed; maar gaandeweg nam de nood aan een duidelijker kader toe.

Als gevolg hiervan werd in 1999 gekozen voor een coalitie met een louter NGO-karakter. Hierdoor verkreeg de Kinderrechtencoalitie een duidelijker positie en identiteit en kon ze haar objectieven scherper aflijnen.

In december 2000 werd de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen omgevormd tot een echte vzw, met een full-time coördinator en later een half-time medewerker.

Bij dit alles is de initiële doelstelling van de Kinderrechtencoalitie steeds behouden gebleven: nl. als belangrijke actor van de kinderrechtenbeweging een actieve bijdrage leveren tot de informatieverstrekking over en de promotie van de rechten van kinderen, wat op zijn beurt ook de emancipatie van kinderen ten goede moet komen.

20 november, de verjaardag van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK, 1989), is in die context een jaarlijks weerkerende 'feestdag' waarrond telkenmale een aantal activiteiten worden geconcentreerd en de coalitie eventueel een standpunt formuleert

2. Doelstellingen

De Kinderrechtencoalitie Vlaanderen heeft de volgende doelstellingen geformuleerd:

- een daadwerkelijk en efficiënt toezicht/naleving van het IVRK, vanuit de NGO-wereld;
- actief en constructief bijdragen tot het rapportageproces inzake de naleving van het IVRK;
- actief bijdragen tot de promotie van de rechten van kinderen.

Concreet betekent dit:

Daadwerkelijk en efficiënt toezicht op de toepassing/naleving van het IVRK, vanuit de NGO-wereld bekeken

Zowel positieve als negatieve ervaringen m.b.t. de naleving van de rechten van kinderen worden samengebracht. In het kader daarvan staat de Kinderrechtencoalitie open voor alle informatie omtrent de naleving van het Kinderrechtenverdrag en

organiseert zij op geregelde tijdstippen een open overlegforum voor alle betrokken en geïnteresseerde instanties en personen.

De Kinderrechtencoalitie wil op een constructieve, maar tegelijk kritische wijze de correcte en integrale naleving van de rechten van het kind opvolgen.

Actief en constructief bijdragen tot het rapportageproces inzake de naleving van het IVRK

De staten die partij zijn bij het IVRK hebben zich geëngageerd om vijfjaarlijks over de stand van zaken m.b.t. kinderrechten te rapporteren aan het VN-Comité voor de Rechten van het Kind. De Kinderrechtencoalitie waakt over de verplichtingen van de overheid m.b.t. deze rapportage. Door informatieverzameling, kritische studie en commentaar draagt zij op constructieve wijze bij tot het overheidsrapport. Er kan ook een eigen bijdrage of activiteit worden ontplooid in samenwerking met nationale en internationale NGO-partners.

De Kinderrechtencoalitie waakt in het bijzonder over de opvolging/naleving van de aanbevelingen die telkens worden geformuleerd door het VN-Comité naar aanleiding van de rapportage.

Actief bijdragen tot de promotie van de rechten van kinderen

De Kinderrechtencoalitie onderhoudt contacten met organisaties en personen die zich inlaten met de bescherming en bevordering van de rechten van het kind (bijv. de Franstalige "Coördination des ONG pour les Droits de l'Enfant" - CODE, en de internationale "NGO Group for the Convention on the Rights of the Child").

Zij ondersteunt tevens acties ter bekendmaking van het Kinderrechtenverdrag. Daarnaast wil de Kinderrechtencoalitie gemeenschappelijke initiatieven in dit verband bevorderen en coördineren.

3. Werking

Organisaties die lid willen worden van de Kinderrechtencoalitie, moeten zowel het IVRK als de doelstellingen van de Kinderrechtencoalitie onderschrijven. Ook mogen hun eigen doelstellingen en/of werking op geen enkele manier in conflict komen met de vier meest fundamentele principes van het IVRK, zijnde:

- non-discriminatie (art. 2) ;
- het belang van het kind als richtsnoer (art. 3) ;
- het recht op leven en ontwikkeling (art. 6) ;
- het participatieprincipe (art. 12).

Voor hen die geen lid (kunnen) zijn - o.a. individuele geïnteresseerden, semi-overheden, universiteiten, het Kinderrechtencommissariaat, ... - organiseert de Kinderrechtencoalitie op geregelde tijdstippen een Open Forum rond een bepaald thema, waarop iedereen zijn bijdrage kan leveren.

Voor de realisatie van haar doelstellingen streeft de Kinderrechtencoalitie immers zoveel mogelijk naar samenwerking en dialoog met andere relevante actoren, waaronder ook kinderen en jongeren, andere nationale en internationale organisaties en de overheid.

4. Huidige samenstelling van de Kinderrechtencoalitie

• Kernleden

- Crefi
- Defence for Children International-Vlaanderen (DCI)
- ECPAT-België
- Gezinsbond
- Jeugd & Vrede
- Kinder- en Jongerentelefoon
- Kinderrechtenhuis
- Kinderrechtswinkels
- Liga voor Mensenrechten
- Plan België
- UNICEF België
- Vlaamse Scholierenkoepel

• Ondersteunende leden

- Dienst Alternatieve Sancties en Voogdijraad (DAS&V)
- GRIP vzw
- 't Huis
- Medisch Steunpunt Mensen Zonder Papieren
- Ouders van dove kinderen (ODOK)
- Onderzoekscentrum Kind & Samenleving
- Steunpunt Algemeen Welzijnswerk (SAW)
- Vlaams Internationaal Centrum (VIC)
- Vlaams Welzijnsverbond
- Vlaamse Confederatie van Ouders en Ouderverenigingen (VCOV)
- Welzijnszorg

Voor meer informatie:
Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw
Eekhout 4, 9000 Gent
tel: 09/225.90.25
info@kinderrechtencoalitie.be
www.kinderrechtencoalitie.be
